

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
26 грудня 2019 року,
Протокол № 5

Проректор з навчальної роботи

_____ Л. І. Чорний
(підпис) (ініціали, прізвище)

26 грудня 2019 року

М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 293 Міжнародне право
галузі знань 29 Міжнародні відносини**

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 2
2. Заплановані результати навчання	– 3
3. Програма навчальної дисципліни	– 5
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 17
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 17
4.2. Аудиторні заняття	– 19
4.3. Завдання для самостійної роботи студентів	– 20
5. Методи навчання та контролю	– 20
6. Схема нарахування балів	– 20
7. Рекомендована література	– 21
7.1. Основна література	– 21
7.2. Допоміжна література	– 22
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 24

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 29	Міжнародні відносини
2. Код і назва спеціальності	– 293	Міжнародне право
3. Назва спеціалізації	–	Спеціалізації немає
4. Назва дисципліни	–	Цивільне право
5. Тип дисципліни	–	Обов'язкова
6. Код дисципліни	–	ОДПП 1.2.8.
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9. Курс / рік навчання	–	Другий
10. Семестр	–	Третій, четвертий
11. Обсяг вивчення дисципліни:		
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 6/180	
2) денна форма навчання:		
аудиторні заняття (годин)	– 90	
% від загального обсягу	– 50%	
лекційні заняття (годин)	– 50	
% від обсягу аудиторних годин	– 28%	
семінарські заняття (годин)	– 40	
% від обсягу аудиторних годин	– 22%	
самостійна робота (годин)	– 90	
% від загального обсягу	– 50%	
тижневих годин:		
аудиторних занять	– 2,7	
самостійної роботи	– 2,7	
12. Форма семестрового контролю	–	Залік, екзамен
13. Місце дисципліни в логічній схемі:		
1) попередні дисципліни	–	ОДПП 1.2.1.Теорія держави і права;

- 2) супутні дисципліни
 - ВД 2.1.3. Римське право
 - ОДПП 1.2.4. Правничі системи сучасності
- 3) наступні дисципліни
 - ОДПП 1.2.6. Міжнародно-правові механізми захисту прав людини
 - ОДПП 1.2.13. Порівняльне цивільне право
 - ВД 2.1.15 Судові системи і порівняльне судове право
 - ВД 2.1.22. Порівняльний цивільний процес
 - ОДПП 1.2.17. Міжнародне приватне право
 - ВД 2.1.24. Порівняльне сімейне право
 - ВД 2.1.25. Міжнародне право інтелектуальної власності
 - ВД 2.1.27. Європейське контрактне право.
- 14. Мова вивчення дисципліни – українська.

2. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Цивільне право» забезпечує досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою «Бакалавр міжнародного права»:

ЗК-1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК-7 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК-6 Уміння надавати юридичні висновки й консультації з питань міжнародного права, національного права України та інших держав; визначати юридичні ризики тих або інших зовнішньополітичних або зовнішньоекономічних ініціатив, підбирати шляхи їхньої мінімізації.

СК-7 Здатність до юридичного супроводу основних видів зовнішньоекономічних операцій і міжнародної економічної взаємодії.

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:
1. Знання <i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>
1.1) відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату дисципліни;
1.2) визначати нормативно-правові акти, що регулюють цивільні відносини;
1.3) засвоювати зміст інститутів цивільного права як галузі права;
1.4) встановлювати зв'язок цивільного права з іншими галузями права;
1.5) описувати особливості цивільно-правових договорів.
2. Розуміння <i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) пояснювати зміст дефініцій, основних термінів, що застосовуються в галузі цивільного права;
2.2) класифікувати цивільні правовідносини за різноманітними критеріями;
2.3) пояснювати роль судової практики у регулюванні цивільних відносин;

2.4) робити висновки щодо засвоєного матеріалу.
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.1) виявляти особливості цивільно-правових договорів;
3.2) готувати проекти цивільно-правових договорів;
3.3) окреслювати особливості вирішення цивільних спорів;
3.4) виявляти особливості недоговірних зобов'язань;
3.5) використовувати набуті знання у сфері цивільного права.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) співвідносити основні категорії та поняття, що застосовуються при вивченні дисципліни;
4.2) аналізувати нормативно-правові акти, що регулюють цивільні відносини;
4.3) класифікувати цивільні правовідносини;
4.4) виділяти особливості цивільно-правових договорів;
4.5) досліджувати підходи науковців до визначення предмета та метода цивільного права.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) формулювати основні категорії, що зустрічаються при вивченні дисципліни «Цивільне право»;
5.2) розширяти обсяг уявлень, концепцій, підходів щодо конкретних предметів та явищ, які входять до сфери регулювання цивільного права;
5.3) аргументувати потребу у вивченні навчальної дисципліни «Цивільне право»;
5.4) класифікувати договори у цивільному праві.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) пояснювати особливості цивільних правовідносин;
6.2) робити висновки щодо належного оформлення цивільно-правового договору;
6.3) порівнювати об'єкти цивільних правовідносин;
6.4) робити висновок про наявність підстави для деліктної відповідальності;
6.5) пояснювати особливості регулювання спадкових відносин.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) розробляти проекти цивільно-правових договорів;
7.2) застосовувати теоретичні знання у самостійній практичній діяльності;
7.3) пропонувати проекти змін та доповнень до чинного законодавства;
7.4) розробляти план порядку ведення захисту цивільних прав та інтересів особи;
7.5) складати проекти позовних заяв.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Цивільне право як галузь права

Поняття цивільного права як галузі права. Цивільне право в системі галузей права України. Предмет цивільного права як галузі права. Поняття і види майнових відносин, що регулюються цивільним правом. Особливості речових, корпоративних, зобов'язальних і виключних відносин. Поняття і види немайнових відносин, що регулюються цивільним правом.

Метод цивільного права як галузі права.

Функції цивільного права. Принципи цивільного (приватного) права.

Система цивільного права як галузі права.

Тема 2. Джерела цивільного права.

Поняття і види джерел цивільного права.

Поняття і система цивільного законодавства. Поняття і співвідношення імперативних і диспозитивних норм у цивільно-правовому регулюванні.

Цивільне законодавство і Конституція України. Міжнародні договори, загальновизнані принципи і норми міжнародного права як джерела цивільного права. Кодифікація та інші форми систематизації цивільного законодавства. Цивільний кодекс як основне джерело цивільного права та головний акт цивільного законодавства. Система Цивільного кодексу України. Інші кодифікаційні акти цивільного законодавства.

Закон як джерело цивільного права. Підзаконні нормативні акти в сфері цивільного права. Відомчі нормативні акти, що містять норми цивільного права, і умови їх дієвості. Нормативно-правові акти Союзу РСР та Української РСР як джерела цивільного права.

Звичаї як джерела цивільного права. Співвідношення звичаїв ділового обороту, узвичаєнь і заведеного порядку взаємин учасників майнового обігу.

Значення актів Конституційного Суду України, вищих судових органів і судової практики у вітчизняній правовій системі.

Дія цивільного законодавства в часі. Офіційне опублікування і вступ нормативного акта в силу. Зворотна сила цивільного закону. Дія цивільного законодавства в просторі і за колом осіб.

Застосування цивільного законодавства. Аналогія закону й аналогія права в цивільно-правових відносинах. Тлумачення цивільно-правових норм.

Тема 3. Цивільні правовідносини

Поняття цивільного правовідношення. Елементи та структурні особливості цивільного правовідношення.

Зміст цивільного правовідношення. Поняття, зміст та види суб'єктивних цивільних прав. Поняття, зміст та види суб'єктивних цивільних обов'язків.

Поняття і зміст цивільної правосуб'єктності. Склад учасників (суб'єктів) цивільних правовідносин. Об'єкти цивільних правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин.

Види цивільних правовідносин. Загальна характеристика речових, зобов'язальних, корпоративних і виключних правовідносин. Особисті немайнові та майнові цивільні правовідносини.

Тема 4. Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин

“Людина”, “особа”, “особистість”, “фізична особа”, “громадянин” — співвідношення понять. Фізична особа як індивідуальний суб'єкт цивільного права. Ім'я, громадянство, стать та інші ознаки, що індивідуалізують правовий статус фізичної особи.

Цивільна правоздатність фізичних осіб. Цивільна правоздатність і суб'єктивні цивільні права фізичних осіб. Зміст цивільної правоздатності фізичних осіб та її межі. Рівність цивільної правоздатності фізичних осіб. Виникнення і припинення цивільної

правоздатності. Невідчужуваність цивільної правоздатності і неможливість її обмеження. Цивільна правоздатність іноземців та осіб без громадянства.

Цивільна дієздатність фізичних осіб. Невідчужуваність цивільної дієздатності. Різновиди цивільної дієздатності. Повна цивільна дієздатність фізичних осіб. Набуття та надання повної цивільної дієздатності фізичних осіб. Часткова цивільна дієздатність неповнолітніх до 14 років (малолітніх). Неповна цивільна дієздатність неповнолітніх віком від 14 до 18 років. Випадки, умови і правові наслідки обмеження цивільної дієздатності фізичних осіб. Визнання фізичної особи недієздатною.

Опіка і піклування. Патронат над дієздатною фізичною особою. Опіка над майном.

Місце проживання фізичної особи і його цивільно-правове значення. Вибір місця проживання. Місце проживання переселенців і біженців.

Порядок, умови і правові наслідки визнання фізичної особи безвісно відсутньою. Порядок, умови і правові наслідки оголошення фізичної особи померлою.

Поняття, види і цивільно-правове значення актів цивільного стану.

Особливості цивільно-правового становища фізичних осіб – підприємців. Банкрутство фізичної особи – підприємця.

Тема 5. Юридичні особи як учасники цивільних правовідносин

Сутність юридичної особи. Розвиток вчення про юридичну особу у науці цивільного права.

Поняття й ознаки юридичної особи. Індивідуалізація юридичної особи, її цивільно-правове значення. Цивільна правоздатність і дієздатність юридичної особи. Органи юридичної особи. Представництва і філії юридичної особи.

Порядок і способи створення юридичних осіб. Установчі документи. Державна реєстрація юридичних осіб та її правове значення. Реорганізація юридичних осіб і її способи. Припинення діяльності юридичної особи. Неспроможність (банкрутство) юридичних осіб.

Види юридичних осіб, їх класифікація і її цивільно-правове значення. Юридичні особи приватного і публічного права. Товариства (корпорації) і установи. Підприємницькі і непідприємницькі товариства. Інші види юридичних осіб.

Юридична природа господарських товариств. Учасники господарського товариства та їх права і обов'язки. Майно господарського товариства.

Повне товариство. Засновницький договір повного товариства. Учасники повного товариства, їх права та обов'язки. Майно повного товариства. Управління повним товариством. Вихід, виключення та вибуття з повного товариства.

Командитне товариство. Засновницький договір командитного товариства. Учасники командитного товариства, їх права та обов'язки. Майно командитного товариства. Управління командитним товариством.

Товариство з обмеженою відповідальністю. Договір про заснування товариства з обмеженою відповідальністю та його статут. Учасники товариства з обмеженою відповідальністю, їх права та обов'язки. Майно товариства з обмеженою відповідальністю. Управління товариством з обмеженою відповідальністю. Особливості товариства з додатковою відповідальністю.

Акціонерне товариство. Договір про створення акціонерного товариства та його статут. Акціонери, їх права та обов'язки. Майно акціонерного товариства. Управління акціонерним товариством.

Виробничі кооперативи. Установчі документи виробничого кооперативу. Учасники виробничого кооперативу, їх права та обов'язки. Майно виробничого кооперативу. Управління виробничим кооперативом. Припинення членства у виробничому кооперативі.

Юридична природа непідприємницьких товариств. Споживчі кооперативи. Політичні партії. Громадські об'єднання та дитячі (молодіжні) громадські організації. Профспілкові організації. Релігійні організації. Благодійні організації. Об'єднання юридичних осіб.

Товарна біржа. Об'єднання власників багатоквартирного будинку. Інші непідприємницькі товариства як юридичні особи.

Установи як юридичні особи.

Тема 6. Публічно-правові утворення як учасники цивільних правовідносин

Особливості цивільної правосуб'єктності Української держави, Автономної Республіки Крим (АРК) та територіальних громад. Форми участі публічно-правових утворень у цивільних правовідносинах. Особливості майнової відповідальності публічно-правових утворень.

Тема 7. Об'єкти цивільних правовідносин

Поняття і види об'єктів цивільних правовідносин. Матеріальні та нематеріальні блага як об'єкти цивільних правовідносин. Майно як основний об'єкт цивільного (майнового) обігу. Результати робіт і послуги як об'єкти цивільних правовідносин. Результати інтелектуальної, творчої діяльності як об'єкти цивільних правовідносин. Інформація та особисті немайнові блага як нематеріальні об'єкти цивільних правовідносин.

Речі як об'єкти цивільних правовідносин. Класифікація речей та її правове значення. Майновий комплекс як об'єкт цивільного обігу. Гроші як об'єкти цивільних правовідносин. Цивільно-правовий режим наявних і безготівкових грошей. Особливості цивільно-правового режиму валютних цінностей.

Цінні папери як об'єкти цивільних правовідносин. Основні ознаки цінних паперів. Цінні папери на пред'явника, іменні й ордерні. Групи та види цінних паперів.

Тема 8. Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин

Поняття і види юридичних фактів у цивільному праві. Юридичні склади та юридичні стани.

Поняття і види правочинів. Договори й односторонні правочини. Умовні правочини, їх види.

Умови дійсності правочинів. Воля і волевиявлення в правочині. Форма правочину, наслідки її недотримання. Глумачення змісту правочину. Відмова від правочину.

Недійсність правочинів. Підстави недійсності правочинів. Відмежування недійсного та неукладеного правочину. Нікчемні та оспорювані правочини. Недійсність частини правочину. Правові наслідки недійсності правочинів.

Тема 9. Здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків

Поняття здійснення суб'єктивного цивільного права. Поняття виконання суб'єктивного цивільного обов'язку. Принципи здійснення прав і виконання обов'язків у цивільному праві. Способи здійснення цивільних прав і виконання цивільно-правових обов'язків.

Поняття і види меж здійснення цивільних прав. Межі суб'єктивного цивільного права і межі його здійснення. Поняття і форми зловживання правом. Відмова у захисті права та інші юридичні наслідки зловживання правом.

Здійснення цивільних прав і виконання цивільних обов'язків через представника. Поняття і значення представництва. Повноваження представника. Види представництва. Комерційне представництво. Поняття і види довіреності. Форма довіреності. Передоручення. Припинення довіреності. Представництво без повноваження і його цивільно-правові наслідки.

Тема 10. Захист цивільних прав та інтересів

Охорона та захист цивільних прав: співвідношення понять. Поняття і зміст суб'єктивного права на захист. Юрисдикційна і неюрисдикційна форма захисту цивільних прав та інтересів. Судовий захист цивільних прав та інтересів, його способи. Адміністративних захист цивільних прав та інтересів. Захист цивільних прав нотаріусом.

Самозахист цивільних прав. Необхідна оборона і дії в умовах крайньої необхідності як способи самозахисту цивільних прав. Заходи оперативного впливу на порушника цивільних прав.

Тема 11. Цивільно-правова відповідальність

Цивільно-правова відповідальність як спосіб захисту цивільних прав. Особливості цивільно-правової відповідальності. Функції цивільно-правової відповідальності. Види цивільно-правової відповідальності.

Підстава та умови (загальні і спеціальні) цивільно-правової відповідальності. Поняття і склад цивільного правопорушення. Протиправна поведінка як умова цивільно-правової відповідальності. Поняття і зміст шкоди (збитків) у цивільному праві. Майнова і моральна (немайнова) шкода. Причиново-наслідковий зв'язок між протиправною поведінкою і шкідливим наслідком. Вина правопорушника як умова цивільно-правової відповідальності. Поняття і форми вини в цивільному праві, їх значення. Відповідальність, що не залежить від вини правопорушника. Поняття випадку (казусу) і непереборної сили, їх цивільно-правове значення. Цивільно-правова відповідальність за дії третіх осіб.

Поняття “санкції” в цивільному праві. Співвідношення понять “відповідальність” та “санкція”. Різновиди цивільно-правових санкцій. Конфіскаційні санкції. Штрафні санкції. Компенсаційні санкції.

Розмір цивільно-правової відповідальності. Принцип повноти цивільно-правової відповідальності. Заходи цивільно-правової відповідальності. Неустойка та її види, співвідношення неустойки і збитків. Особливості відповідальності за порушення грошових зобов'язань. Межі цивільно-правової відповідальності. Підстави для зменшення розміру відшкодування шкоди (збитків). Врахування вини учасників цивільних правовідносин при визначенні розміру цивільно-правової відповідальності.

Тема 12. Строки та терміни у цивільному праві

Поняття та цивільно-правове значення строків і термінів. Види строків у цивільному праві, їх класифікація. Строки виникнення і здійснення цивільних прав. Строки виконання цивільно-правових обов'язків. Строки захисту цивільних прав.

Визначення строку та терміну у цивільному праві. Початок і закінчення перебігу строку. Порядок вчинення дій в останній день строку.

Поняття і цивільно-правове значення позовної давності. Види строків позовної давності (загальна і спеціальна). Вимоги для застосування строків позовної давності. Обчислення позовної давності, початок його перебігу.

Зупинення та переривання перебігу позовної давності. Наслідки спливу позовної давності. Поновлення позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Тема 13. Поняття, види та захист особистих немайнових прав фізичних осіб

Поняття та значення особистих немайнових прав фізичних осіб у цивільному праві. Зміст особистих немайнових прав. Особливості здійснення особистих немайнових прав у цивільному праві.

Система особистих немайнових прав фізичної особи. Види особистих немайнових прав фізичних осіб. Особливості особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи. Особливості особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи.

Право на життя. Репродуктивні права. Право на здоров'я. Право на безпечне довкілля. Право на свободу та особисту недоторканість. Право на сім'ю, опіку та піклування.

Право на ім'я. Право на гідність та честь. Право на недоторканість ділової репутації. Право на індивідуальність. Право на свободу творчості та вибір роду занять. Право на інформацію.

Поняття, зміст та особливості права на захист особистих немайнових прав фізичної особи.

Поновлення порушеного права. Спростування недостовірної інформації. Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права. Інші способи захисту особистих немайнових прав фізичної особи.

Особливості застосування заходів цивільної відповідальності як способу захисту особистих немайнових прав фізичної особи.

Тема 14. Загальні положення про право власності та інші речові права

Поняття й ознаки речового права. Види речових прав. Речові права в системі цивільних прав.

Власність як економічні відносини. Власність і право власності. Зміст права власності. Види права власності. Довірча власність як різновид права власності.

Форми власності. Право приватної власності фізичних осіб. Об'єкти права власності фізичної особи. Особливості права власності фізичних осіб — підприємців.

Право власності юридичних осіб. Об'єкти права власності юридичних осіб. Особливості права власності господарських товариств. Правовий режим складеного і статутного капіталу. Право власності виробничих кооперативів. Право власності невідприємницьких товариств і установ.

Поняття і зміст права державної і комунальної власності. Суб'єкти права державної і комунальної власності. Правове становище Фонду державного майна України. Об'єкти права державної власності й об'єкти права власності комунальних утворень. Правовий режим і об'єкти виключної державної власності.

Право власності українського народу.

Виникнення права власності. Юридичні підстави (правові титули) власності. Первісні і похідні підстави виникнення права власності. Привласнення загальнодоступних дарів природи. Правові наслідки самочинного будівництва. Цивільно-правовий режим безхазяйного майна та рухомого майна, від якого власник відмовився. Цивільно-правовий режим бездоглядних тварин. Цивільно-правовий режим знахідки. Цивільно-правовий режим скарбу. Поняття та значення набувальної давності. Приватизація державного майна та майна територіальних громад як підстава виникнення права власності фізичних осіб. Особливості набуття права власності за договором. Особливості права власності на цінні папери.

Припинення права власності. Підстави припинення права власності з волі власника. Випадки і порядок примусового вилучення майна у власника.

Поняття права спільної власності. Підстави виникнення права спільної власності. Види права спільної власності.

Поняття і зміст права спільної часткової власності. Юридична природа частки учасника відносин спільної часткової власності (співвласника). Особливості здійснення права спільної часткової власності. Відчуження частки співвласником, переважне право на купівлю його частки. Виділ частки співвласником. Розподіл спільного майна. Припинення спільної часткової власності.

Право спільної сумісної власності. Особливості виникнення, здійснення і припинення права спільної сумісної власності. Право спільної сумісної власності подружжя.

Земля та земельна ділянка як об'єкти права власності. Право власності громадян на земельні ділянки. Право власності юридичних осіб на земельні ділянки. Право власності іноземців, осіб без громадянства, іноземних держав та міжнародних організацій на земельні ділянки. Права та обов'язки власника земельних ділянок. Право на забудову земельної ділянки. Право на земельну ділянку при відчуженні будівлі або споруди, що знаходиться на ній. Викуп земельної ділянки з метою суспільної необхідності (потреби).

Помешкання як об'єкт права власності. Приватизація помешкань як підстава виникнення права власності фізичних осіб. Права власника житлового будинку та квартири. Правовий статус об'єднання співвласників багатоквартирного будинку.

Поняття речових прав на чуже майно. Речові права на чуже майно і право власності. Види речових прав на чуже майно.

Поняття та зміст права володіння чужим майном. Суб'єкти та об'єкти володіння. Виникнення та припинення володіння.

Поняття та зміст права користування чужим майном. Поняття та види сервітутів. Земельні сервітути. Особисті сервітути. Особливості суб'єктного складу, змісту і здійснення сервітутних прав. Узус та узупрукт. Припинення сервітутів.

Право користування земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис). Право користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій).

Тема 15. Загальні положення про право інтелектуальної власності. Авторське право і суміжні права.

Поняття права інтелектуальної власності. Джерела цивільно-правового регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності (національні та міжнародні угоди (конвенції)).

Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності. Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності.

Підстави набуття права інтелектуальної власності та зміст права інтелектуальної власності.

Поняття авторського права. Джерела авторського права. Міжнародно-правова охорона авторських прав. Участь України в міжнародно-правових конвенціях по авторському праві.

Об'єкти авторського права. Критерії охороноздатності об'єктів авторського права. Види об'єктів авторського права. Похідні і складені твори. Твори, що не є об'єктами авторського права.

Суб'єкти авторського права. Співавторство. Суб'єкти авторського права на службові твори. правонаступники й інші суб'єкти авторського права.

Зміст суб'єктивного авторського права. Особисті немайнові права автора. Майнові права автора. Межі авторських прав. Вільне використання твору. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір.

Поняття суміжних прав. Джерела суміжних прав. Об'єкти і суб'єкти суміжних прав. Взаємозв'язок суміжних і авторських прав. Зміст суміжних прав виконавця, виробника фонограми, відеограми, організації мовлення. Вільне використання об'єктів суміжних прав. Строки чинності суміжних майнових прав.

Захист авторських і суміжних прав. Особливості цивільно-правового захисту особистих немайнових прав авторів. Державна служба інтелектуальної власності як орган реєстрації і захисту авторських та суміжних прав авторів.

Тема 16. Загальні положення про зобов'язання

Поняття зобов'язального права. Зобов'язальне право як підгалузь цивільного права. Система зобов'язального права. Основні тенденції розвитку зобов'язального права. Поняття зобов'язання. Зобов'язання як різновид цивільних правовідносин. Зміст зобов'язання.

Підстави виникнення зобов'язань, їх класифікація.

Система зобов'язань, її поняття і значення. Класифікація зобов'язань. Види зобов'язань.

Суб'єкти зобов'язань. Зобов'язання з множинністю осіб. Зобов'язання за участю третіх осіб. Заміна осіб у зобов'язанні.

Виконання зобов'язань. Принципи виконання зобов'язань. Способи виконання зобов'язання.

Припинення зобов'язань. Поняття і підстави припинення зобов'язань. Припинення зобов'язання виконанням. Відступне. Припинення зобов'язань зарахуванням. Припинення зобов'язання за домовленістю сторін. Прощення боргу. Припинення зобов'язання поєднанням боржника і кредитора в одній особі. Припинення зобов'язання неможливістю його виконання. Припинення зобов'язання смертю фізичної чи ліквідацією юридичної особи.

Способи забезпечення виконання зобов'язань. Неустойка. Поняття і види неустойки. Співвідношення неустойки і збитків.

Порука. Ознаки і види поруки. Зміст і виконання зобов'язання з договору поруки.

Гарантія. Зміст і види гарантії. Виконання і припинення зобов'язань, що впливають з гарантії.

Завдаток. Доказова і забезпечувальна функції завдатку. Особливі види завдатку. Відмінність завдатку від авансу.

Застава. Види застави. Іпотека. Суб'єкти заставного правовідношення. Предмет застави. Підстави виникнення заставного правовідношення. Реєстрація права застави. Зміст заставного правовідношення. Звернення стягнення на заставлене майно. Застава товарів в обігу.

Притримання. Предмет права притримання. Права і обов'язки ретентора та боржника.

Тема 17. Цивільно-правовий договір

Сутність і значення цивільно-правового договору. Поняття договору. Роль договору в умовах ринкової економіки. Функції договору. Договір як юридичний факт і як засіб (інструмент) регулювання взаємин його учасників. Свобода договору. Зміст принципу свободи договору і його обмеження.

Види договорів у цивільному праві. Непоіменовані (нетипові) договори. Майнові й організаційні договори. Змішані договори. Публічний договір. Договір приєднання. Попередній договір.

Зміст договору. Істотні умови договору. Взірцеві та інші умови договору. Тлумачення договору.

Укладення договору. Порядок і стадії укладення договору. Оферта. Акцепт. Форма договору. Момент укладення договору.

Припинення і зміна договору. Наслідки припинення чи зміни договору. Припинення чи зміна договору за згодою сторін. Припинення чи зміна договору внаслідок односторонньої відмови від договору. Припинення чи зміна договору за вимогою однієї зі сторін у судовому порядку. Припинення чи зміна договору в зв'язку з істотною зміною обставин.

Тема 18. Зобов'язання з договору купівлі-продажу

Поняття, значення і сфера застосування договору купівлі-продажу. Основні елементи договірної зобов'язання купівлі-продажу. Предмет договору купівлі-продажу. Форма окремих видів договорів купівлі-продажу. Сторони у зобов'язанні купівлі-продажу, їх права та обов'язки.

Виконання договору купівлі-продажу. Передача права власності на товар. Відповідальність продавця за евікцію. Права покупця і відповідальність продавця за продаж речі неналежної якості. Права покупця і відповідальність продавця за порушення

умов про кількість, комплектність і асортимент товару. Гарантійний строк, строк придатності та строк служби товару.

Договір роздрібної купівлі-продажу. Публічна пропозиція укласти договір купівлі-продажу. Права та обов'язки сторін договору роздрібної купівлі-продажу. Особливості захисту прав громадян-споживачів за договором роздрібної купівлі-продажу. Види договору роздрібної купівлі-продажу. Продаж товару за зразками. Продаж товарів з використанням автоматів. Договір з умовою про доставку товару покупцеві. Договір найму-продажу.

Договір купівлі-продажу нерухомості. Форма договору купівлі-продажу нерухомості. Зміст договору купівлі-продажу нерухомості. Права на земельну ділянку при продажі нерухомості, що знаходиться на ньому. Передача нерухомості набувачу. Особливості продажу житлових приміщень. Договір купівлі-продажу підприємства.

Купівля-продаж державного та комунального майна в процесі приватизації.

Договір купівлі-продажу на товарних біржах. Договір купівлі-продажу з аукціону та на конкурсі.

Договір міжнародної (зовнішньоторговельної) купівлі-продажу. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів. Міжнародні правила інтерпретації комерційних термінів (ІНКОТЕРМС).

Поняття, значення і сфера застосування оптової торгівлі. Договір поставки товарів. Поставка як різновид договору купівлі-продажу. Суб'єкти договору поставки. Структура договірних зв'язків при поставці. Форма договору поставки. Укладення і виконання договору поставки. Кількість і асортимент товарів. Якість і комплектність товарів. Місце і строки виконання. Прийняття товару покупцем. Зміна і припинення договору поставки.

Договір поставки товарів для державних потреб. Державний контракт, порядок його укладення. Виконання зобов'язань за державним контрактом.

Договір постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Зміст договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Укладення і виконання договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу. Відповідальність сторін договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану мережу.

Договір контрактації сільськогосподарської продукції. Значення і сфера застосування договору контрактації сільськогосподарської продукції. Зміст і виконання договору контрактації сільськогосподарської продукції. Правове регулювання закупівель сільськогосподарської продукції для державних потреб.

Договір міни (бартеру). Особливості зовнішньоторговельного бартеру.

Тема 19. Зобов'язання з договорів дарування, ренти та довічного утримання (догляду)

Договір дарування. Зміст і форма договору дарування. Договір дарування із обов'язком передати дарунок у майбутньому. Обмеження і заборона дарування. Скасування дарування. Правовий режим пожертви.

Договір ренти. Форма договору ренти. Сторони у договорі ренти. Різновиди договору ренти. Обтяження рентою нерухомого майна. Захист інтересів одержувача ренти. Договір безстрокової ренти. Викуп безстрокової ренти.

Договір довічного утримання (догляду). Зміст і форма договору довічного утримання (догляду). Сторони в договорі довічного утримання (догляду). Припинення договору довічного утримання (догляду).

Тема 20. Зобов'язання з договорів найму (оренди), лізингу і позички

Договір найму (оренди), його основні елементи. Предмет договору найму (оренди). Зміст договору найму (оренди). Піднайм (суборенда). Відповідальність орендодавця за недоліки зданого в оренду майна. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження речі. Обов'язки сторін щодо утримання і ремонту найманого майна.

Орендна плата. Виконання і припинення договору найму (оренди). Можливість викупу орендованого майна.

Договір прокату. Побутовий прокат. Прокат технічних засобів.

Договір найму (оренди) земельної ділянки. Форма договору. Зміст договору. Припинення договору.

Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди. Форма договору. Зміст договору. Права на земельну ділянку при оренді будівлі.

Договір найму (оренди) транспортного засобу. Форма договору. Зміст договору. Договір найму (оренди) транспортного засобу з екіпажем. Договір найму (оренди) транспортного засобу без екіпажа.

Договір оренди підприємств.

Договір фінансової оренди (лізингу). Сторони договору. Істотні умови договору. Форма договору. Зміст договору. Ризик випадкового знищення (пошкодження) майна за договором. Припинення договору. Види договору.

Поняття і види договору найму житла. Укладення і оформлення договорів найму житла. Сторони договору найму житла. Права й обов'язки учасників договору найму житла. Договір піднайму житла і договір про вселення тимчасових мешканців.

Поняття й умови зміни договору житла. Окремі випадки зміни договору житла. Припинення договору найму житла. Випадки і порядок виселення наймача і членів його родини. Розірвання договору найму житла.

Договір безоплатного користування майном (позички). Відмінність договору позички від договору найму (оренди) та договору позики.

Тема 21. Зобов'язання з договору підряду

Поняття договору підряду. Відмінність договору підрядного від суміжних договорів. Сторони договору підряду. Елементи і зміст договору підряду. Виконання договору підряду. Організація роботи і ризик підрядника. Права замовника під час виконання роботи. Прийняття результатів роботи. Оплата результату роботи. Кошторис. Відповідальність підрядника за неналежну якість роботи. Зміна і припинення договору підряду.

Договір побутового підряду. Захист прав споживачів у сфері побутового обслуговування населення. Виконання договору побутового підряду. Відповідальність підрядника за недоліки виконаної роботи і за прострочення її виконання. Гарантійне й абонементне обслуговування.

Договір будівельного підряду. Поняття і правові форми здійснення капітального будівництва. Поняття і зміст договору будівельного підряду. Сторони договору будівельного підряду. Структура договірних зв'язків. Укладення і оформлення договору будівельного підряду. Цивільно-правове значення технічної документації на капітальне будівництво. Контроль замовника за виконанням робіт. Договір замовника з інженерною організацією. Виконання договору будівельного підряду. Здача і прийняття результату робіт, виконаних за договором. Особливості договору підряду на будівництво об'єктів «під ключ». Майнова відповідальність за порушення умов договору будівельного підряду.

Договір підряду на проведення проектних і пошукових робіт, його елементи і зміст. Укладення і виконання договору підряду на проведення проектних і пошукових робіт. Експертиза і прийняття технічної документації.

Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт. Зміст договору. Відповідальність за порушення договору.

Договір на виконання підрядних робіт для державних потреб. Державний контракт на виконання робіт для державних потреб. Підстави і порядок укладення державного контракту. Зміст і виконання державного контракту.

Тема 22. Загальна характеристика зобов'язань щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності

Цивільно-правовий договір як підстава виникнення зобов'язань щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Сторони договору. Істотні умови договору. Об'єкт права інтелектуальної власності та права щодо його використання як особливий предмет договору щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Форма договору.

Тема 23. Зобов'язання про спільну діяльність

Цивільно-правовий договір як підстава виникнення зобов'язань про спільну діяльність. Сторони договору про спільну діяльність. Істотні умови договору. Форма договору та особливості його укладення. Зміст договору. Припинення договору.

Тема 24. Транспортні та експедиційні зобов'язання

Транспортні зобов'язання, їх поняття і види. Транспортне законодавство.

Система транспортних договорів. Договори про організацію перевезень вантажів.

Договір перевезення вантажу, його основні елементи. Сторони договору перевезення вантажу. Правове положення вантажоодержувача. Порядок укладення і форма договору перевезення вантажу.

Особливості договору перевезення вантажу на різних видах транспорту. Договір залізничного перевезення вантажів. Договір повітряного перевезення вантажів. Договір морського перевезення вантажів. Договір річкового перевезення вантажів. Договір автомобільного перевезення вантажів. Договір перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні.

Договори перевезення пасажирів і багажу. Основні права пасажирів. Цивільно-правовий захист фізичних осіб-споживачів транспортних послуг.

Договір буксирування. Сторони договору. Форма договору. Зміст договору. Відповідальність за договором.

Відповідальність за порушення транспортних зобов'язань. Підстави і межі відповідальності перевізника. Відповідальність перевізника за прострочення доставки вантажу. Загальна і окрема аварія. Відповідальність відправника вантажу і вантажоодержувача. Претензії і позови в транспортних зобов'язаннях.

Поняття і види експедиційних послуг. Експедиційні зобов'язання. Договори транспортного експедирування, їх відмінність від суміжних цивільно-правових договорів. Предмет договору транспортного експедирування. Зміст і виконання договору транспортного експедирування. Відповідальність за порушення договору транспортного експедирування, її підстави і межі.

Тема 25. Зобов'язання зі страхування

Поняття, значення і сфера застосування страхування. Законодавство про страхування.

Поняття і система зобов'язань за страхуванням. Форми і види зобов'язань за страхуванням. Майнове й особисте страхування. Добровільне й обов'язкове страхування. Співстрахування, подвійне страхування і перестрахування.

Підстави виникнення зобов'язань за страхуванням. Договір страхування. Форма договору страхування. Страховий поліс.

Елементи зобов'язання за страхуванням. Страховий інтерес і форми його прояву в майновому і в особистому страхуванні. Учасники (суб'єкти) зобов'язання за страхуванням. Страховики. Об'єднання страховиків. Товариства взаємного страхування. Страхові агенти і страхові брокери. Страхувальник (полівласник). Вигодонабувач (бенефіціар) і застрахована особа. Термін у зобов'язанні за страхуванням.

Зміст зобов'язання за страхуванням. Обов'язки страхувальника. Страховий ризик. Страховий випадок. Обов'язки страховика. Страхова сума. Франшиза. Виконання зобов'язань за страхуванням. Системи розрахунку страхового відшкодування в майновому страхуванні. Абандон. Суброгація. Звільнення страховика від обов'язку надання страхових виплат.

Відповідальність у зобов'язаннях за страхуванням. Припинення і недійсність зобов'язань за страхуванням.

Види зобов'язань за майновим страхуванням. Страхування майна. Страхування цивільної відповідальності. Страхування підприємницького ризику.

Види зобов'язань за особистим страхуванням. Страхування життя. Страхування від нещасливих випадків і хвороб. Добровільне медичне страхування.

Тема 26. Зобов'язання з договору зберігання

Поняття і предмет договору зберігання. Права та обов'язки сторін у договорі зберігання. Знеособлене зберігання. Відповідальність охоронця. Професійне і побутове зберігання.

Договір зберігання на товарному складі. Складські документи і права їх власників. Зберігання речей із правом їх використання.

Окремі види зберігання. Зберігання на товарному складі. Особливості зберігання в ломбардах, у банківських сейфах, у камерах схову транспортних організацій, у гардеробах і в готелях. Зберігання в порядку секвестру. Договір зберігання транспортних засобів. Договір охорони. Обов'язок зберігання в силу закону.

Тема 27. Кредитно-розрахункові зобов'язання.

Договір банківського вкладу. Сторони договору. Предмет договору банківського вкладу. Види банківських вкладів і їх оформлення (ощадна книжка, ощадний сертифікат і т.д.). Внески на користь третіх осіб. Виконання договору банківського вкладу. Правові наслідки порушення договору банківського вкладу.

Договір банківського рахунку. Співвідношення договорів банківського рахунку і банківського вкладу. Укладання і оформлення договору банківського рахунку. Виконання договору банківського рахунку. Правові наслідки порушення договору банківського рахунку. Окремі види договорів банківського рахунку та їх правовий режим.

Зобов'язання за розрахунками. Поняття і правове регулювання готівкових і безготівкових розрахунків. Розрахунки готівкою як форма виконання грошових зобов'язань. Поняття і зміст безготівкових розрахунків. Розрахункові правовідносини. Основні форми безготівкових розрахунків.

Розрахунки платіжними дорученнями. Поняття, зміст і виконання платіжного доручення. Розрахунки по акредитиву. Види акредитивів. Виконання акредитиву і відповідальність банку за порушення умов акредитиву. Розрахунки по інкасо. Форми розрахунків по інкасо. Виконання інкасового доручення і відповідальність за його невиконання. Розрахунки чеками. Чек як цінний папір. Порядок оплати чека і передачі прав по ньому. Відмова від оплати чека і відповідальність за його несплату. Розрахунки векселем та його види.

Тема 28. Зобов'язання з односторонніх правочинів та з дій у чужому інтересі

Поняття і види зобов'язань з односторонніх правочинів.

Зобов'язання із публічної обіцянки винагороди: поняття та види. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. Ознаки публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу. Учасники правовідносин. Умови відповідності публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу. Зміст завдання та строк (термін) його виконання. Підстави на правові наслідки зміни умов публічної обіцянки винагороди без оголошення конкурсу. Припинення зобов'язання у зв'язку з публічною обіцянкою винагороди без

оголошення конкурсу. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу. Ознаки публічної обіцянки винагороди за результатами конкурсу. Учасники конкурсного правовідношення. Умови конкурсу та внесення до них змін. Підстава та наслідки відмови засновника конкурсу від його проведення. Оцінювання результатів інтелектуальної, творчої діяльності, які подані на конкурс. Переможець конкурсу та його права. Визначення власника речі, поданої на конкурс.

Зобов'язання із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Учасники правовідносин. Звіт про вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Відшкодування витрат, понесених особою у зв'язку із вчиненням нею дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення.

Зобов'язання із рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Види зобов'язань. Зобов'язання із рятування здоров'я та життя фізичної особи. Суб'єкти відшкодування завданої шкоди. Умови виникнення зобов'язань. Зобов'язання із рятування майна фізичної або юридичної особи. Суб'єкти відшкодування завданої шкоди. Умови виникнення зобов'язань.

Зобов'язання із створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи. Учасники зобов'язань. Зміст зобов'язань. Наслідки не усунення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи або майну юридичної особи.

Тема 29. Зобов'язання із відшкодування шкоди

Поняття і юридична природа зобов'язань з відшкодування шкоди (деліктних зобов'язань). Співвідношення понять “деліктне зобов'язання” і “деліктна відповідальність”.

Підстава та умови виникнення деліктних зобов'язань. Принцип генерального делікту. Відшкодування шкоди при здійсненні самозахисту. Зобов'язання по відшкодуванні шкоди, що завдана в стані крайньої необхідності.

Суб'єкти та об'єкт зобов'язання із відшкодування шкоди. Боржник і кредитор у деліктному зобов'язанні. Спільне завдання шкоди декількома особами і їх відповідальність. Регресна вимога при відшкодуванні шкоди. Об'єкт зобов'язання із відшкодування шкоди.

Зміст зобов'язання із відшкодування шкоди. Обов'язок правопорушника відшкодувати шкоду. Принцип повного відшкодування. Врахування вини потерпілого і матеріального становища особи, що завдала шкоди.

Окремі види зобов'язань, що виникають із відшкодування шкоди. Відшкодування шкоди юридичною чи фізичною особою за шкоду, завдану їхнім працівником чи іншою особою. Відшкодування шкоди, завдану органами державної влади, органами влади Автономної республіки Крим, органами місцевого самоврядування, а також незаконними діями їх посадових осіб. Відшкодування шкоди, завдану органами державної влади, органами влади Автономної республіки Крим та органами місцевого самоврядування в галузі нормотворчої діяльності.

Відшкодування шкоди, завдану незаконними рішеннями, діями та бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, органу досудового розслідування, прокуратури або суду. Відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка потерпіла від злочину.

Відшкодування шкоди, завдану малолітніми, неповнолітніми та емансипованими фізичними особами. Відшкодування шкоди, завдану недієздатною, обмеженою в дієздатності особою та адієздатною особою (особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними).

Поняття та види джерел підвищеної небезпеки. Відшкодування шкоди, завдану джерелом підвищеної небезпеки. Особливість відшкодування шкоди, завдану внаслідок взаємодії кількох джерел підвищеної небезпеки.

Особливості відшкодування ядерної шкоди.

Відшкодування моральної шкоди. Поняття моральної шкоди та умови її відшкодування. Чинники, що впливають на розмір відшкодування моральної шкоди.

Відшкодування шкоди, завданої спільно кількома особами. Право зворотної вимоги до винної особи. Способи відшкодування шкоди, завданої майну потерпілого.

Особливості відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодження здоров'я або смертю. Визначення розміру відшкодування шкоди. Підстави для збільшення та зменшення розміру відшкодування шкоди. Порядок відшкодування шкоди. Особи, які мають право на відшкодування шкоди у разі смерті потерпілого.

Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). Умови відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг). Особи, зобов'язані відшкодувати шкоду та строки здійснення відшкодування шкоди.

Тема 30. Цивільно-правове регулювання спадкових відносин

Поняття і значення спадкування. Принципи спадкового права. Спадкове правонаступництво і його види.

Спадкові правовідносини. Характерні риси спадкових правовідносин. Суб'єкти спадкових правовідносин. Спадкодавці та спадкоємці. Відумерлість спадщини.

Об'єкти спадкових правовідносин. Спадкова маса. Особливості спадкування деяких прав та обов'язків, що належали спадкодавцю.

Відкриття спадщини. Час та місце прийняття спадщини.

Тема 31. Здійснення права на спадкування

Прийняття спадщини. Способи і строк прийняття спадщини. Спадкова трансмісія. Оформлення спадкових прав. Правові наслідки прийняття спадщини. Відповідальність спадкоємця за боргами спадкодавця. Розподіл спадкового майна. Охорона спадкового майна.

Відмова від спадщини, її оформлення і правові наслідки.

Зобов'язання за спадковим договором. Сторони договору. Форма договору. Зміст договору. Забезпечення виконання договору. Розірвання договору.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми		Кількість годин											
		Денна форма навчання					Заочна форма навчання						
		Усього	у тому числі				Усього	у тому числі					
Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін.зав.	СРС	Лекції		Сем.	Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Цивільне право як галузь права	5	1	1	-	-	2						
2.	Джерела цивільного права	5	1	1	-	-	2						
3.	Цивільні правовідносини	5	1	1	-	-	2						
4.	Фізичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин	7	3	1	-	-	3						

5.	Юридичні особи як учасники цивільних правовідносин	7	2	2	-	-	3						
6.	Публічно-правові утворення як учасники цивільних правовідносин	3	-	-	-	-	3						
7.	Об'єкти цивільних правовідносин	7	2	2	-	-	3						
8.	Підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин	7	2	2	-	-	3						
9.	Здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків	4	1	-	-	-	3						
10.	Захист цивільних прав та інтересів	4	1	-	-	-	3						
11.	Цивільно-правова відповідальність	6	2	1	-	-	3						
12.	Строки та терміни у цивільному праві	6	2	1	-	-	3						
13.	Поняття, види та захист особистих немайнових прав фізичних осіб	7	2	2	-	-	3						
14.	Загальні положення про право власності та інші речові права	7	2	2	-	-	3						
15.	Загальні положення про право інтелектуальної власності. Авторське право і суміжні права	7	2	2	-	-	3						
16.	Загальні положення про зобов'язання	5	1	1	-	-	3						
17.	Цивільно-правовий договір	5	1	1	-	-	3						
18.	Зобов'язання з договору купівлі-продажу	9	2	2	-	-	3						

19.	Зобов'язання з договорів дарування, ренти та довічного утримання (догляду)	9	4	2	-	-	3							
20.	Зобов'язання з договорів найму (оренди), лізингу і позички	9	2	2	-	-	3							
21.	Зобов'язання з договору підряду	7	2	2	-	-	3							
22.	Зобов'язання щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності	7	2	2	-	-	3							
23.	Зобов'язання про спільну діяльність	3	-	-	-	-	3							
24.	Транспортні та експедиційні зобов'язання	8	2	2	-	-	3							
25.	Зобов'язання зі страхування	8	2	2	-	-	3							
26.	Зобов'язання з договорів зберігання	4	-	-	-	-	3							
27.	Кредитно-розрахункові зобов'язання.	4	-	-	-	-	3							
28.	Зобов'язання з односторонніх правочинів та з дій у чужому інтересі	4	-	-	-	-	3							
29.	Зобов'язання із відшкодування шкоди	10	4	2	-	-	3							
30.	Цивільно-правове регулювання спадкових відносин	8	2	2	-	-	3							
31.	Здійснення права на спадкування	8	2	2	-	-	3							
	Всього за навчальний рік	180	50	40	-	-	90							

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Завдання для самостійної роботи студентів

4.3.1. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.2. Виконання індивідуальних завдань всіма студентами не є обов'язковим і може здійснюватися окремими студентами з власної ініціативи або за пропозицією викладача.

4.3.3. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань;
- складання окремих видів документів.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове(у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;

4) захист підготовленого звіту про виконання ІНДЗ;

5) складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;

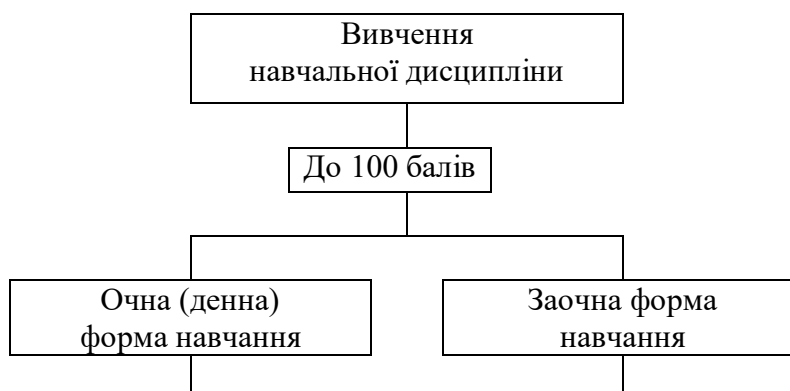
6) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку та екзамену.

Структура залікового білету включає два, а екзамену - три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Цивільне право : підручник : у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін. ; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. Х. : Право, 2011. Т. 1. 656 с.
2. Цивільне право України : навчальний посібник / за ред. Р. О. Стефанчука. К. : Прецедент, 2005. 560 с.
3. Цивільне право України : навчальний посібник / кол. авторів; за ред. Г. Б. Яновицької, В. О. Кучера. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2011. 468 с.
4. Цивільне право України : підручник. / Є. О. Харитонов Н. О. Саніахметова. К. : Істина, 2003. 776 с.
5. Цивільне право України : підручник. У 2 т. / за заг. ред. Я. М. Шевченко. К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. Т. 1. 520 с.
6. Цивільне право України: загальна частина / за ред. проф. І. А. Бірюкова, Ю. О. Заїки. К. : Алерта, 2014. 510 с.
7. Цивільний кодекс України : наук.-практ. ком. 4-те вид., перероб. і допов. Х. : ТОВ «Одісей», 2008. 1279 с.
8. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 435. № 40-44. Ст. 356.
9. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). в 12-ти томах. Т. 1: Загальні положення / За ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Серія «Коментарі та аналітика». Х. : ФОРМ-Колісник А.А., 2010. 320 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Анікіна Г. В. Смерть фізичної особи як юридичний факт. *Університетські наукові записки*. 2008. № 4. С. 166 – 171.
2. Анікіна Г. В. Юридичні наслідки смерті як юридичного факту в цивільному праві. *Університетські наукові записки*. 2012. № 3. С. 104-111.
3. Антонюк О. Заходи самозахисту цивільних прав та інтересів / О. Антонюк // Підприємництво, господарство і право. — 2003. — № 6. — С. 23-27
4. Білоусов Ю. В., Іванов С. О. Участь органів державної влади у цивільних відносинах: монограф. Х. : Харків юридичний, 2012. 484 с.
5. Білоусов Ю. В. Судовий захист цивільних прав: окремі питання процесуальної юрисдикції. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2004. № 3 (11). С. 45-50.
6. Блажівська Н.Є. Електронний правочин у цивільному праві України: монографія ; за наук. ред. д.ю.н., проф., чл.-кор. НАПрН Р. О. Стефанчука. К.: Алерта, 2014. 240 с.
7. Борисова В. Інститут юридичної особи у праві України. *Право України*. 2010. № 12. С. 25-31.
8. Борисова В. Питання управління юридичними особами і їх вирішення за чинним законодавством України. *Право України*. 2009. № 5. С. 113-120.
9. Гринько Р. В. Відмова від договору як захід оперативного впливу у зобов'язальних правовідносинах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2014. Вип. 28. Т. 1. С. 111–114.
10. Гринько Р. В. Заходи оперативного впливу та динаміка зобов'язального правовідношення. *Університетські наукові записки*. 2014. № 2 (50). С. 168–176.
11. Гринько Р. В. Заходи оперативного впливу та способи самозахисту: порівняльно-правовий аналіз. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: «Юриспруденція». 2014. Вип. 9–2. Т. 1. – С. 159–162.
12. Гринько Р. В. Мери оперативного воздействия отказного характера в обязательственных правоотношениях. *Закон и жизнь (LEGEA SI VIATA)*. 2014. № 9/2 (273). С. 33–36.
13. Гринько Р. В. Поняття та ознаки заходів оперативного впливу у зобов'язальних правовідносинах. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Юридичні науки. 2014. Вип. 3. Т. 1. – С. 136–140.
14. Гринько С. Д. Деліктні зобов'язання римського приватного права: поняття, система, рецепція : монографія. Хмельницький : ХУУП, 2012. 724 с.
15. Гринько С. Д. Розділ 6. Концепція недоговірних зобов'язань в умовах рекодифікації Цивільного кодексу України (крім 6.3 та 6.4 у співавторстві з Черняк О.Ю). *Оновлення Цивільного кодексу України : формування підходів : колективна монографія / О.І. Виговський, Н.Ю. Голубєва, С.Д. Гринько та ін. ; за ред. проф. Довгерта А.С., проф. Харитонова Є.О. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 493-506, 546-547.*
16. Гринько С. Д., Гринько Р.В. Безпілотний автомобіль як джерело завдання шкоди: цивільно-правовий аспект. *Університетські наукові записки*. 2019. Том 18. № 3. С. 91-100.
17. Лесько Ю. В. Страхування цивільно-правової відповідальності в зобов'язаннях із відшкодування шкоди, завданої внаслідок взаємодії транспортних засобів. *Університетські наукові записки : Часопис ХУУП*. 2016. № 1. С. 118-129.
18. Лесько Ю. В. Володілець транспортного засобу як суб'єкт цивільно-правової відповідальності. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юридичні науки». 2015. Вип. 6. Т. 1. С. 97-101.

19. Лесько Ю. В. Особенности обязательств, возникающих вследствие причинения вреда взаимодействием нескольких транспортных средства. *«Leges si Viata»*. 2016. № 4. С. 39-42.
20. Лесько Ю. В. Поняття та ознаки джерела підвищеної небезпеки. *Університетські наукові записки : Часопис ХУУП*. 2015. № 3. С. 74-86.
21. Лукасевич-Крутник І. С. Теоретичні засади правового регулювання договірних відносин з надання транспортних послуг у цивільному праві України: монографія. Тернопіль, 2019. 474 с.
22. Майданик Р. Правовий звичай як джерело цивільного права. *Юридична Україна*. 2009. № 6. С. 67-72.
23. Майданик Р. Цивільні відносини: поняття та види. *Право України*. 2009. № 8. С. 20-27.
24. Майданик Р. Юридичні особи публічного права в країнах континентального права. *Юридична Україна*. 2010. № 2. С. 56-62
25. Майстер І. П. Вина як умова компенсації моральної шкоди, завданої особистим немайновим права фізичної особи. *Вісник Національної Академії прокуратури України*. 2014. № 4(37). С. 120–127.
26. Майстер І. П. Критерії визначення розміру компенсації моральної шкоди. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2014. № 4. С. 49–54.
27. Майстер І. П. Методи визначення розміру компенсації моральної шкоди. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 11. С. 76–82.
28. Панченко С. С. Правова природа строку у цивільному праві. *Університетські наукові записки : Часопис ХУУП*. 2015. № 3. С. 87-97.
29. Панченко С. С. Строк дії договору та строк виконання договірною зобов'язання у цивільному праві: питання взаємозв'язку та розмежування. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія «Юридичні науки». 2015. Вип. 6. Т. 1. С. 111-114.
30. Панченко С. В. Види источников гражданского договорного права. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2020. Выпуск 1. Часть 3. С. 124–130.
31. Панченко С. В. Звичай як джерело цивільного договірною права. *Наукові записки*. Серія : Право. Випуск 7. Кропивницький : ТОВ «Полімед-Сервіс», 2019. С. 29–35.
32. Панченко С. В. Поняття та ознаки джерела цивільного договірною права. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Юридичні науки». Том 30 (69). № 5. 2019. С. 81–86.
33. Панченко С. В. Цивільно-правовий договір як джерело цивільного договірною права. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2019. № 2. Том 1. С. 87–90.
34. Про оренду державного та комунального майна : Закон України від 10.04.1992 р. № 157-ІХ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 30. Ст. 416
35. Про оренду землі : Закон України від 6.10.1998 р. № 124-ІХ. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 46–47. Ст. 280.
36. Про фінансовий лізинг: Закон України від 16.12.1997 р. № 7223/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 6. Ст. 68.
37. Стефанчук Р. О. До питання про європейський вибір розвитку цивільного права в Україні. Теоретико-методологічні підходи до розуміння приватного права в умовах правової держави. URL: nbuv.gov.ua/portal/sd_gum/prp/2012_11/Stefanchuk%20R.pdf
38. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту) : монографія / відп. ред. Я. М. Шевченко. К. : КНТ, 2008. 626 с.
39. Спасибо-Фатеева І. Обороздатність об'єктів цивільних прав та її значення для вчинення правочинів. *Нотаріат для вас*. 2010. № 9. С. 16-22.

40. Спасибо-Фатєєва І. Поняття майна, майнових та корпоративних прав як об'єктів права власності. *Українське комерційне право*. 2004. № 5. С. 9-18.
41. Спасибо-Фатєєва І. Поняття нерухомого майна та права на нього. *Українське комерційне право*. 2009. № 9. С. 10-19.
42. Федорченко Н. В. Договірні зобов'язання з надання послуг : проблеми теорії і практики : монографія. К. : НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2015. 328 с.
43. Черняк О.Ю. Нове бачення зобов'язань з відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг), у структурі сучасної кодифікації цивільного законодавства України. Оновлення Цивільного кодексу України: формування підходів : колективна монографія / О. І. Виговський, Н.Ю. Голубєва, С.Д. Гринько та ін.; за ред. проф. Довгерта А.С. і проф. Харитонова Є.О. Одеса: видавничий дім «Гельметика», 2020. С. 529-547
44. Черняк О.Ю., Кірик А.Ю. Гарантії прав спадкоємців при заповідальному відказі. *Юридичний вісник*. 2020. № 1. С. 163-169.
45. Черняк О.Ю., Абросімов С.А. Оновлення парадигми договірного права в контексті рекодифікації цивільного законодавства України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. Випуск 6, Том 2. С. 48-52.
46. Чорна Ж.Л. Окремі питання участі малолітніх і неповнолітніх осіб у майнових відносинах за цивільним законодавством України. *Університетські наукові записки*. 2017. №62. С.35-43.
47. Чорна Ж.Л. До питання про істотні умови ліцензійного договору. *Університетські наукові записки*. 2017. № 63. С. 106-116.
48. Чорна Ж.Л. До питання про об'єкти сервітуту. *Університетські наукові записки*. 2019. №. 1-2 (69-70). С. 81-92.
49. Якимчук С. О. Розмір обов'язкової частки у спадщині. *Юридичний вісник*. 2020. №3. С.141-147. URL: <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i3.1934>

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/a> — Законодавство України на сайті Верховної Ради України.
2. <http://www.ccu.gov.ua>— Конституційний Суд України.
3. <https://supreme.court.gov.ua> – Верховний Суд
4. <http://www.president.gov.ua/documents/> — Офіційні документи на Офіційному представництві Президента України.
5. <http://www.kmu.gov.ua/control/> — Урядовий портал.
6. <http://www.minjust.gov.ua/> — Міністерство юстиції України.
7. <http://zakon.nau.ua/> — Професійна юридична система Мега-НаУ.
8. <http://www.ligazakon.ua/> — Ліга:Закон — головний правовий портал України
9. <http://www.nbu.gov.ua/portal/> — Наукова періодика України на сайті Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.
10. <http://www.reyestr.court.gov.ua/> — Єдиний державний реєстр судових рішень.
11. <https://npu.org.ua> — Нотаріальна палата України

Розробники програми – викладачі кафедри:

доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук

_____ І.Л. Сердечна
22 жовтня 2019 року

в.о. асистента кафедри цивільного права та процесу
_____ М.І. Ромась
22 жовтня 2019 року

Схвалено кафедрою цивільного права та процесу 22 жовтня 2019 року, протокол №3.

Завідувач кафедри _____ С. Д. Гринько

Декан юридичного факультету, доцент кафедри кримінального права та процесу, кандидат юридичних наук

_____ С. А. Крушинський
22 жовтня 2019 року

Погоджено методичною радою університету 19 грудня 2019 року, протокол № 4.

Голова методичної ради
_____ І.Б.Ковтун
19 грудня 2019 року

Оновлення навчально-методичних матеріалів:

Викладач дисципліни: доцентка кафедри цивільного права та процесу,
к.ю.н., доцентка

_____ Ірина СЕРДЕЧНА

27 серпня 2021 року

Схвалено кафедрою цивільного права та процесу

27 серпня 2021 року, протокол № 1

Завідувачка кафедри, докторка
юридичних наук, професорка

Світлана ГРИНЬКО

27 серпня 2021 року

Обліковий обсяг оновлень– 0,3 ум.др.арк.